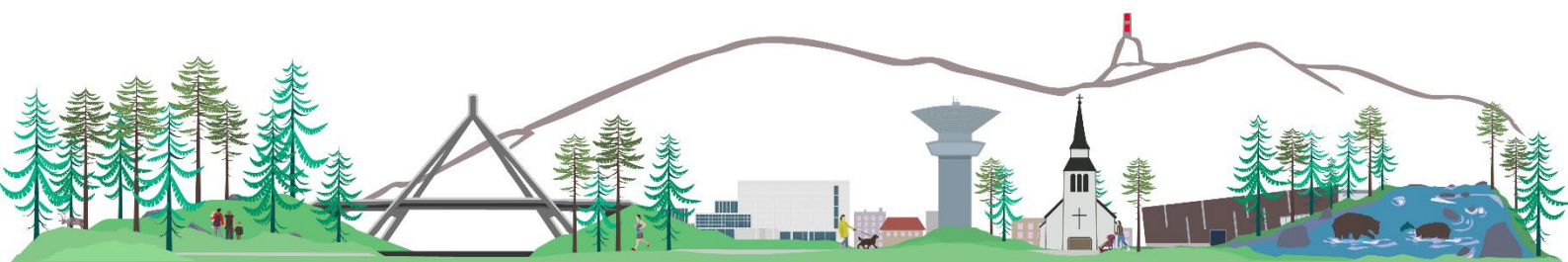

Kotona Kuusamossa

Kotouttamisohjelma 2023-2024

Kaupunginjohtajan tervehdys

Venäjän hyökkäysota Ukrainassa on järkyttänyt Eurooppaa. Yli kymmenen miljoonaa ukrainalaista on joutunut jättämään kotinsa. Heillä on kymmeniä miljoonia kohtalotovereita ympäri maailmaa. Kuusamolaiset ovat itse olleet pakolaisia lähes kahdeksankymmentä vuotta sitten.

Vuonna 2022 Kuusamoon muutti 725 henkilöä. Ulkomailta Kuusamoon muutti vakituiseksi asukkaaksi nelisenkymmentä henkilöä. Ukrainalaisia tilapäisen suojelun hakeneita Kuusamossa on yli 200 henkilöä. Väestömme on vahvassa muutoksessa ja monenlaisia kulttuuritaustoja löytyy.

Hädän keskellä olevien auttaminen on tärkeä osa inhimillisyyttä, joka osaltamme toteutuu kiintiöpakolaisten vastaanottamisena. Kuusamolaiset ovat aina olleet vieraanvaraisia kuten pitkien etäisyyksien alueilla on tapana. Vähäosaista on aina yhdessä huolehdittu.

Kuusamossa avautuu lähivuosina tuhat työpaikkaa, joten tarvitsemme runsasta tulomuuttoa. Tämä on myös kansallinen kysymys, koska työelämästä poistuu selvästi enemmän suomalaisia kuin työelämään tulee. Työpaikkojen täyttäminen vaatii tiivistä yhteistyötä yritysten, kunnan, yhdistysten ja koulutusjärjestelmien kesken.

Kumppanuustalo on hyvä kohtaamispaikka yhdistysten jäsenille ja myös uusille kuusamolaisille. Yhdistysten kautta voisi nopeammin kiinnittyä yhteisöömme ja sieltä voisi löytyä uusia ystäviä. Yhdistyksetkin tarvitsevat aktiiveja toimintaansa. Työtä tarvitseville kaupungintalon työllisyyspalvelut tarjoavat apuaan. Olemme kehittämässä myös asettautumispalveluita edelleen. Uudet kuusamolaiset tarvitsevat paikallisia oloja tuntevia avustajia.

Toivotan kaikki uudet kuusamolaiset lämpimästi tervetulleiksi. Toivottavasti strategiamme mukaisesti rakkaus lähimmäiseen ja luontoon näkyy arjen teoissamme.

Jouko Manninen
Kaupunginjohtaja

Sisällys

Yleistä kotoutumisesta	5
Käsitteet.....	5
Lainsäädäntö	6
Maahanmuutto Kuusamossa.....	6
Kotoutumista edistävät palvelut	8
Ohjaus ja neuvonta.....	8
Kotoutumispalvelut	8
Asettautumispalvelut	9
Kiintiöpakolaisten vastaanotto.....	10
Alkukartoitukset ja kotoutumissuunnitelmat.....	10
Varhaiskasvatus, esiopetus ja koulutus.....	11
Varhaiskasvatus ja esiopetus.....	12
Perusopetus ja valmistava opetus.....	13
Aikuisten perusopetus.....	14
Lukio ja ammatilliset opinnot	14
Työ	17
Työllisyyspalvelupiste Kieppi	18
Kansainvälinen rekrytointi.....	18
StartUp Refugees.....	19
Work Force- hanke	19
Hyvinvointi ja osallisuus	20
Liikuntapalvelut	20
Nuorisotoimi.....	21
Suomen Punainen Risti, Kuusamon osasto	22
Kumppanuustalo Nuotta	22
Terveyspalvelut	23
Sosiaalipalvelut.....	25
Kulttuuripalvelut.....	26
Asuminen.....	27
Hyvät väestösuhteet.....	28

Johdanto

Laki kotouttamisen edistämisestä määrää, että kunnan tai kuntien yhdessä on laadittava kotouttamisohjelma ja tarkistettava se vähintään neljän vuoden välein. Kuusamon kaupungin edellinen kotouttamisohjelma on laadittu vuosille 2021-2022. Tämä nyt käsissäsi oleva ohjelma on voimassa vuosina 2023-2024. Kotouttamisohjelman päivitykseen ja kokoamiseen ovat osallistuneet eri alojen ammattilaiset omilta toimialoiltaan. Ohjelma on hyväksytty kaupunginhallituksessa ja -valtuustossa. Laskennallisten korvauksen maksamisen ehtona on, että kaupungilla on voimassa oleva kotouttamisohjelma sekä sopimus ELY- keskuksen kanssa pakolaisten vastaanotosta.

Kuusamon kotouttamisohjelma on laadittu yhteistyössä kotouttamisverkoston kanssa. Kotouttamisohjelma koostuu kahdesta osasta; varsinaisesta ohjelmasta sekä erillisestä toimenpideosasta, jossa on avattu Kuusamon kaupungin tavoitteita, toimenpiteitä, mittareita ja aikatauluja.

Kotouttamisohjelma perustuu jo olemassa oleviin tilastoihin sekä kentältä kerättyihin kokemuksiin. Ohjelman työstämiseen on osallistunut henkilöitä niin kuntaorganisaatiosta, oppilaitoksista kuin kolmannen sektorin puoleltakin.

Vuoden 2025 alussa voimaan tulevat lakiuudistukset sekä työllisyyden että kansainvälisyyden puolella tulevat muuttamaan myös kotouttamisohjelman sisältöä, joten siitä syystä tämä ohjelma on laadittu vain vuoden 2024 loppuun saakka.

Yleistä kotoutumisesta

Käsitteet

Maahanmuuttaja

Suomeen pysyvästi muuttanut henkilö. Käytetään yläkäsitteenä erilaisista syistä ja lähtömaista maahan muuttaneille henkilöille.

Ulkomaalainen

Ulkomaan kansalainen. Henkilö, jolla ei ole Suomen kansalaisuutta

Vieraskielinen

Henkilö, jonka äidinkieli on jokin muu kuin suomi, ruotsi tai saame.

Ulkomaalaistaustainen

Henkilö, joka on itse syntynyt ulkomailla (ns. 1. polven maahanmuuttaja) tai henkilö, jonka molemmat vanhemmat tai ainoa tiedossa oleva vanhempi on syntynyt ulkomailla (ns. 2. polven maahanmuuttaja).

Pakolainen

Henkilö, joka saa kansainvälistä suojelua, koska hänellä on perusteltu syy pelätä joutuvansa kotimaassa vainotuksi rodun, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskuntaluokkaan kuulumisen tai poliittisen mielipiteen vuoksi. Suomeen pakolaisia saapuu sekä kiintiöpakolaisena että turvapaikanhakijana.

Turvapaikanhakija

Turvapaikanhakijalla tarkoitetaan ulkomaalaista, joka hakee suojelua ja oleskeluoikeutta vieraasta valtiosta.

Tilapäistä suojelua saava

Tilapäistä suojelua voidaan antaa kansainvälisen suojelun tarpeessa olevalle ulkomaalaiselle, jonka turvallinen paluu kotimaahansa tai pysyvään asuinmaahansa ei ole mahdollinen sen vuoksi, että maasta tai sen lähialueilta on tapahtunut ihmisten joukkopako aseellisen selkkauksen tai muun väkivaltilanteen taikka ympäristökatastrofin vuoksi. Tilapäisen suojelun antaminen edellyttää, että suojelun tarve voidaan arvioida lyhytaikaiseksi.

Lainsäädäntö

Kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotouttamisen kehittämisestä sekä sen suunnittelusta ja seurannasta paikallistasolla. Kunnan on huolehdittava siitä, että kunnan palvelut soveltuvat myös maahanmuuttajille. Lisäksi kunnan on huolehdittava siitä, että maahanmuuttajille tässä laissa tarkoitettut toimenpiteet ja palvelut järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisina kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Kunnan on huolehdittava oman henkilöstönsä osaamisen kehittämisestä kotouttamisessa.

Suomessa lait määrittelevät kuntien toimintaa ja myös sitä, mitä kotouttamisessa tulisi ottaa huomioon. Laki kotoutumisen edistämisestä (1386/2010) astui voimaan 1. syyskuuta 2011. Lain osittainen muutos astui voimaan tammikuussa 2023. Lain kokonaisuudistus on vahvistettu, ja se astuu voimaan vuonna 2025. Maahanmuuttajien kotouttamista koskeva laki pyrkii vastaamaan maahanmuuton monipuolistumiseen Suomessa. Lakia sovelletaan kaikkiin Suomeen muuttaneisiin henkilöihin, joilla on oleskelulupa, mutta ei Suomen kansalaisuutta.

Lain tarkoituksena on tukea ja edistää kotoutumista sekä maahanmuuttajien mahdollisuuksia osallistua aktiivisesti suomalaiseen yhteiskuntaan sen jäsenenä. Myös tasa-arvo ja yhdenvertaisuus ovat keskeisiä ajatuksia laissa. Lain tarkoituksena on varmistaa, että jokainen maahanmuuttaja saa tietoa oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan suomalaisessa työelämässä ja yhteiskunnassa.

Laissa määritellään kotoutumista edistäviä toimenpiteitä sekä vastuutahoja kotouttamisen osaluilla.

Vuonna 2025 voimaan astuvan kotoutumislain kokonaisuudistuksen tavoitteena on vahvistaa työvoiman ulkopuolella olevien maahan muuttaneiden kotoutumista, selkeyttää eri toimijoiden vastuita, vahvistaa monialaista yhteistyötä sekä järjestöjen ja työnantajien kanssa tehtävää yhteistyötä sekä päivittää kotoutumislaki vastaamaan viranomaistehtävien siirtojen aiheuttamiin muutostarpeisiin. Vuoden 2025 alusta kotoutumisen kokonaisvastuu siirtyy kunnille.

Maahanmuutto Kuusamossa

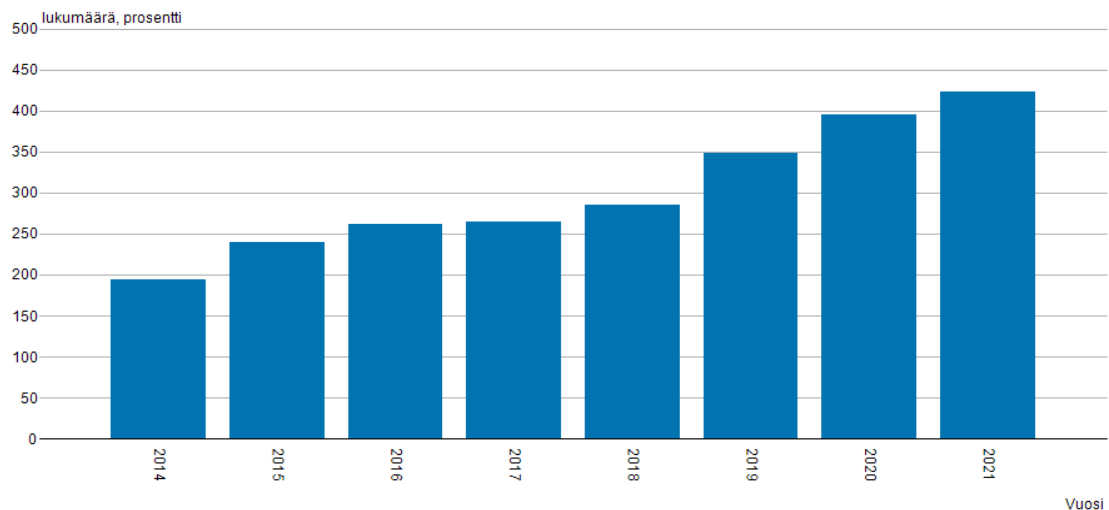
Kuusamon väkiluku vuonna 2021 oli 15 165 henkilöä. Samana vuonna ulkomaan kansalaisten osuus väestöstä oli 2,2% ja vieraskielisten osuus 2,8%. Vieraskielisten osuus väestöstä on ollut kasvusuunnassa – vuonna 2014 vieraskielisiä Kuusamossa oli 194 henkilöä (1,2% väestöstä).

Kuusamo on vastaanottanut kiintiöpakolaisia ensimmäisen kerran vuonna 2015. Tämän jälkeen kiintiöpakolaisia on vastaanotettu vuosina 2019 ja 2020. Odotamme seuraavaa ryhmää saapuvaksi kevään 2023 aikana. Kuusamossa on tehty päätös vuosittaisesta 30 kuntapaikasta kiintiöpakolaisille sekä 20 lisäkuntapaikasta vuodelle 2023 tilapäistä suojelua saaville sekä turvapaikan saaneille henkilöille.

Humanitaarinen maahanmuutto, kansainväliset rekrytoinnit sekä työn, perheen ja opiskeluiden perässä muuttaneet henkilöt ovat kasvattaneet Kuusamon kansainvälisten asukkaiden määrää. Vuonna 2022 Ukrainan kriisin seurauksena Kuusamoon avattiin Suomen Punaisen Ristin ylläpitämä vastaanottokeskus, joka on tällä hetkellä 200-paikkainen. Maaliskuusta 2023 alkaen tilapäistä suojelua saavilla on ollut oikeus hakea kotikuntamerkintää vuoden Suomessa asumisen jälkeen.

Kuusamoon muutetaan yleensä työn perässä. Toinen suuri ryhmä ovat kiintiöpakolaiset. Puhuttaessa maahanmuuttajista, ryhmään sisältyy henkilöitä, jotka eroavat hyvin paljon toisistaan ja toisaalta edustavat jokainen yksilöinä monimuotoista kuusamolaisuutta. Käyttämällä termiä maahanmuuttaja, ohjelmassa pyritään tarkastelemaan kaupungin palveluita niistä näkökulmista, joiden tiedetään yleisesti liittyvän maahanmuuttoon. Erillisen maahanmuuttajanäkökulman kautta tarkasteltuna ohjelma pyrkii siihen, että kaikki kuusamolaiset saavat tasa-arvoista ja yhdenvertaista palvelua Kuusamossa.

Väestö 31.12. muuttujina Vuosi. Kuusamo, Vieraskielisiä.

Kotoutumista edistävät palvelut

Ohjaus ja neuvonta

Ohjaus ja neuvontapalvelut toteutetaan tulevaisuustoimialan kansainvälisissä palveluissa. Pääasiallinen asiakasryhmä on pakolaistaustaiset henkilöt, mutta ohjausta ja neuvontaa tarjotaan myös työn, perhesiteen ja opiskelun perässä kuntaan muuttaneille. KotoKuusamo- hankkeen aikana (2020-2022) huomattiin, että myös työn perässä kuntaan muuttaneilla on ohjauksen ja neuvonnan sekä yhteiskuntatietouden tarvetta.

Kiintiöpakolaiset sekä vastaanottokeskuksesta kuntaan muuttavat henkilöt ohjautuvat asiakkuuteen automaattisesti. Vastaanottokeskuksen kanssa järjestetään siirtopalaveri, kun asiakas on siirtymässä kuntaan. Pakolaistaustaisten henkilöiden kuntaan muuttaessa alkuvaiheessa tarjotaan tiivistä ohjausta ja neuvontaa erilaisiin arjen asioihin. Kansainvälisissä palveluissa toimii kaksi ohjaajaa – toisen työnkuva on arjen ohjaus, neuvonta ja rinnalla kulkeminen. Toinen ohjaaja vastaa kotoutumissuunnitelmista niin yksilölle kuin perheille sekä Perhe yhtenäiseksi- toimintamallin käytöstä ja kehittämisestä.

Kansainväliset palvelut tarjoavat ohjausta, neuvontaa ja tukea myös yhteistyötahoille erilaisissa kysymyksissä. Kunnan lisäksi ohjausvastuu on myös työ- ja elinkeinotoimistolla sekä muilla viranomaisilla.

Ohjausta ja neuvontaa annetaan selkosuomeksi, englanniksi sekä tulkattuna. Tulkkiavusteinen työ etenkin maahantulon alkuvaiheessa on tärkeää. Tulkkia käytetäänkin kaikissa virallisissa asioissa sekä alkuvaiheessa esimerkiksi asioinnin opettelussa ja kuntaan tutustumisessa.

Kotoutumispalvelut

Kuusamon kaupungin tulevaisuustoimialan kansainväliset palvelut tarjoavat kotoutumista edistäviä palveluita maahanmuuttajille. Kotoutumispalvelut on tarkoitettu kiintiöpakolaisille, oleskeluluvan saaneille turvapaikanhakijoille sekä tilapäistä suojelua saaville, joilla on kotikuntamerkintä. Kansainvälisistä palveluista koordinoidaan kuntapaikoille muuttavien vastaanoton järjestelyt ja alkuvaiheen toimenpiteet. Yhteistyötä tehdään tiiviisti eri toimijoiden kanssa. Tavoitteena on tukea kuntaan muuttavien henkilöiden omaa toimijuutta ja osallisuutta niin, että palveluiden tarve vähenee ajan kuluessa.

Kotoutumispalveluiden asiakkaat saavat perustietoa mm. suomalaisesta yhteiskunnasta, palvelujärjestelmästä, työelämästä sekä kansalaisen oikeuksista ja velvollisuuksista. Työelämän ulkopuolella oleville asiakkaille laaditaan kotoutumisen tueksi alkukartoitus ja

kotoutumissuunnitelma. Työmarkkinoille suuntaaville henkilöille kotoutumissuunnitelma laaditaan TE-palveluissa. Kunta on mukana suunnitelman laatimisessa.

Asiakkaita ohjataan alkuvaiheessa palveluiden käytössä ja asioinnissa. Ohjauksesta ja neuvonnasta vastaavat kansainvälisten palveluiden ohjaajat.

Myös hyvinvointialueella sosiaali- ja terveystalvuuilla on oma roolinsa asiakkaiden ohjauksessa ja neuvonnassa. Erityisesti pakolaistaustaisilla on usein myös sosiaalihuollon tarpeita, joten yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa tehdään tiiviisti heti alusta alkaen. Kun kaupunki saa esityksen kiintiöpakolaisista, maahanmuuttokoordinaattori lähettää kuulemispyynnön hyvinvointialueelle. Maahanmuuttokoordinaattori toimittaa myös tiedot asiakkaista etukäteen niin sosiaali- kuin terveystalvuuhiin.

Asettautumispalvelut

Kuusamoon ollaan kehittämässä asettautumispalveluita, jotka on suunnattu kuntaan työn ja opiskeluiden perässä muuttaneille henkilöille sekä heidän perheenjäsenilleen. Asettautumispalveluiden tavoitteena on olla tukena jo siinä vaiheessa, kun henkilö suunnittelee kuntaan muuttoa. Asettautumispalveluissa tuetaan muuttajaa myös muuton jälkeen uuteen yhteiskuntaan sopeutumisessa ja kotikaupunkiin asettautumisessa. Asettautumispalveluiden keskiössä on tarjota asiakkaalle palveluja, jotka edistävät koko perheen työllistymistä ja toimeentuloa, auttavat sopivien asumisratkaisujen ja tarpeellisten perustalvuuuiden löytymisessä sekä edistävät asettautumista esimerkiksi harrastusten ja muun verkostoitumisen kautta. Asettautumispalveluiden kehittämisestä vastaa tulevaisuustoimialan kv-palvelut yhteistyössä Naturpoliiksen kanssa. Erityisesti Naturpoliiksen aluemarkkinoinnin ja yrityskehittämisen sekä niihin liittyvien kehittämishankkeiden kautta kehitetään asettautumispalveluiden näkyvyyttä alueen vetovoiman edistämiseksi, tuodaan esille erilaisia yrittäjyyden muotoja ja mahdollisuuksia osana toimeentuloa sekä edistetään työnantajien kansainvälistä rekrytointiosaamista.

Asiakas ohjautuu asettautumispalveluihin pääsääntöisesti itse. Asettautumispalveluiden kehittämisessä tulee kuitenkin huomioida palveluiden markkinointi ja palvelun tunnettavuuden lisääminen, jotta asiakkaat osaavat ohjautua palvelun piiriin.

Myös asettautumispalveluissa huomioidaan perheen tilanne kokonaisvaltaisesti. Koko perheen kotoutuminen ja asettautuminen uuteen kotikaupunkiin on paikkakunnalla pysymisen kannalta erityisen tärkeää.

Kiintiöpakolaisten vastaanotto

Kuusamossa on tehty päätös vuosittaisesta 30 kiintiöpakolaisen vastaanotosta. Vastaanoton valmistelut ja itse vastaanotto järjestetään ja koordinoidaan tulevaisuustoimialan kv-yksikössä. Yhteistyötä tehdään tiiviisti hyvinvointialueen sekä kaupungin eri toimijoiden kanssa.

Vastaanottoa mietittäessä huomioidaan laajasti koko kenttä - heti alussa kartoitetaan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen tilanne vastaanottoa ajatellen sekä kuullaan hyvinvointialuetta. Yhteistyössä kuntien, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen, alueen vastaanottokeskuksen sekä Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue Pohteen kanssa on kirjattu ylös yksityiskohtainen työnjako, jossa on avattu jokaisen toimijan rooli ja vastuut selkeästi.

Kaupunki vastaa alkuvaiheen järjestelyistä. Kiintiöpakolaiset muuttavat suoraan kuntaan, joten kaupunki vuokraa asunnot ennen kiintiöpakolaisten tuloa sekä kalustaa ne peruskalusteilla. Asuntojen vuokrat, vakuutukset, sähköt sekä kalusteet ja ensimmäisten päivien ruoat korvataan kunnalle täysimääräisinä takaisin. Asuntoja hakiessa pyritään huomioimaan perheiden koko, erityistarpeet (esim. esteettömyys) sekä alueellinen sijoittelu.

Vastaanotossa huomioidaan myös SPR:n vapaaehtoiset. Vapaaehtoiset ovat apuna mm. asuntojen kalustamisessa. Kiintiöpakolaisperheille pyritään löytämään ystäväperheet, jotka ovat rinnalla kulkijoina uusien tulijoiden arjessa.

Alkukartoitukset ja kotoutumissuunnitelmat

Kotoutumislain mukaisella alkukartoituksella tarkoitetaan toimenpidekokonaisuutta, jonka avulla arvioidaan alustavasti maahanmuuttajan työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet sekä kielikoulutuksen ja muiden kotoutumista edistävien palvelujen ja toimenpiteiden tarve.

Alkukartoituksen aikana selvitetään maahanmuuttajan aikaisempi koulutus, työhistoria, kielitaito sekä tarvittaessa muut työllistymiseen ja kotoutumiseen vaikuttavat seikat. Tavoitteena on ohjata maahanmuuttaja joustavasti ja tarvelähtöisesti sellaisiin palveluihin ja toimenpiteisiin, jotka edistävät hänen pääsyään suomalaisen yhteiskunnan aktiiviseksi jäseneksi.

Alkukartoitus käynnistetään kahden kuukauden kuluessa asiakkuuden alkamisesta tai alkukartoitusta koskevasta pyynnöstä. Alkukartoituksen järjestänyt taho ohjaa maahanmuuttajan tarvittaessa eri viranomaispalveluiden piiriin (laki kotoutumisen edistämisestä). Mikäli henkilö on työtön työnhakija, työ- ja elinkeinotoimisto toteuttaa alkukartoituksen. Muille maahanmuuttajille alkukartoitus toteutetaan kansainvälisissä palveluissa. Kuusamossa alkukartoitus tehdään yleensä yhteistyössä TE-toimiston kanssa siten, että Oulun TE-toimiston ulkomaalaisten asioita hoitava henkilö ottaa Teams -yhteyden tulkin kanssa Kuusamon kv-palveluihin. Kuusamossa Teams -

yhteyden päässä ovat ohjaaja ja maahanmuuttaja, jolle kartoitusta tehdään. Samalla asiakkaalle tehdään kotoutumissuunnitelma. Myös hyvinvointialue voi työvoimaviranomaisen tai kunnan pyynnöstä osallistua alkukartoituksen tekemiseen, mikäli maahanmuuttajan kotoutumisen edistäminen edellyttää palvelujen yhteensovittamista. Kuusamossa maahanmuuttajien alkukartoituksesta vastaa kansainvälisten palveluiden ohjaaja.

Kotoutumissuunnitelma on maahanmuuttajan henkilökohtainen suunnitelma niistä toimenpiteistä ja palveluista, joiden kautta hän saa riittävän suomen tai ruotsin kielen taidon sekä muita yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Suunnitelmaan voi sisältyä kieliopetusta, oman äidinkielen opetusta, yhteiskuntaoppia, luku- ja kirjoitustaidon sekä perusopetuksen täydentäviä opintoja, kotoutumiskoulutus tai muita yksilöllisesti kotoutumista edistäviä toimenpiteitä. Ensimmäinen kotoutumissuunnitelma on laadittava viimeistään kolmen vuoden kuluttua ensimmäisen oleskeluluvan tai oleskelukortin myöntämisestä taikka oleskeluoikeuden rekisteröimisestä (laki kotoutumisen edistämisestä). Suunnitelmassa sovitaan koulutukseen, työnhakuun ja työllistymiseen liittyvistä tavoitteista ja toimenpiteistä. Kotoutumissuunnitelma voidaan laatia myös muulle maahanmuuttajalle, jos hänen arvioidaan alkukartoituksen perusteella tarvitsevan suunnitelmaa kotoutumisen edistämiseksi (laki kotoutumisen edistämisestä). Suunnitelman toteutumista seurataan tarvittaessa yhteistyössä maahanmuuttajan ja eri viranomaisten kanssa. Toteutumisen seuranta on ajankohtaista opiskelun tai työssäoppimisen päättyessä, opiskelijan edistyessä nopeasti tai havaittaessa haasteita opiskelussa. Kansainvälisissä palveluissa seurataan vielä erikseen suunnitelman toteutumista tapaamalla maahanmuuttajia vähintään kerran kuukaudessa.

Jatkossa Kuusamossa tehdään myös perheiden kotoutumissuunnitelmat kaikille pakolaistaustaisille perheille. Perheen kotoutumissuunnitelma laaditaan mahdollisimman pian oleskeluluvan saamisen jälkeen. Suunnitelmassa kartoitetaan perheen arjen hallintaa sekä vanhemmuuden voimavaroja. Suunnitelma voidaan laatia monialaisena yhteistyönä ja se yhteen sovitetaan yksilöllisten kotoutumissuunnitelmien kanssa. Lisäksi Kuusamossa otetaan käyttöön Perhe yhtenäiseksi-toimintamalli, joka tarjoaa ennaltaehkäisevää ja varhaisen huolen vaiheen tukea pakolaisperheissä mahdollisesti esiintyviin perheen sisäisiin haasteisiin ja huoliin. Menetelmän tarkoituksena on vahvistaa perheen sisäistä vuorovaikutusta ja vanhemmuutta sekä tukea perheen yhtenäisyyttä. Menetelmän käyttöönotosta ja toteuttamisesta vastaa tulevaisuustoimialan kansainvälisten palveluiden ohjaaja.

Varhaiskasvatus, esiopetus ja koulutus

Varhaiskasvatus ja esiopetus

Kaikilla Kuusamossa asuvilla lapsilla on kieli- ja kulttuuritaustoihin katsomatta oikeus varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen. Maahanmuuttajataustaiset lapset sijoitetaan varhaiskasvatuspalveluihin tasavertaisesti muiden kuntalaisten kanssa, yhtäläisiä periaatteita noudattaen. Lapselle järjestetään varhaiskasvatuspaikka pääsääntöisesti oman alueen varhaiskasvatusyksiköstä, päiväkodista tai ryhmäperhepäiväkodista.

Varhaiskasvatukseen haetaan ensisijaisesti sähköisen hakemuksen kautta. Myös paperihakemus on mahdollinen.

Perusopetuslain mukaan lapsen on osallistuttava vuoden kestävään esiopetukseen tai muuhun esiopetuksen tavoitteet saavuttavaan toimintaan oppivelvollisuutta edeltävänä vuonna. Vastuu lapsen esiopetukseen osallistumisesta on huoltajalla. Esiopetukseen ilmoitaudutaan ensisijaisesti sähköisen ilmoittautumisen kautta, mutta myös sitä varten luotua lomaketta voi käyttää. Esiopetukseen ilmoittautuminen on vuosittain tammi-helmikuussa: lapset ilmoitetaan oman oppilasalueen mukaiseen esiopetusyksikköön.

Lisätietoja hakemisesta saa varhaiskasvatuksen kotisivuilta ja varhaiskasvatustoimistosta.

Oikea-aikainen ja riittävä tuki

Lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksen ja/tai esiopetuksen henkilökunta valmistautuu perheen ja lapsen kohtaamiseen tutustumalla esim. perheen kulttuuritaustaan jo ennakolta. Tutustumiskäynneillä vanhemmille kerrotaan varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toimintatavoista ja käytänteistä sekä luodaan pohjaa yhteistyölle. Tarvittaessa huoltajien kanssa pidetään aloituskeskustelu tulkin välityksellä.

Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa jokainen lapsi kohdataan hänen yksilöllisten tarpeidensa, persoonallisuutensa ja perhekulttuurinsa mukaisesti. Lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia tuetaan yhteistyössä huoltajien kanssa. Jokaiselle lapselle kirjataan lapsikohtainen varhaiskasvatussuunnitelma ja esiopetuksessa oppimissuunnitelma ja sovitaan, miten tuetaan lapsen oman äidinkielen ja kulttuurin säilymistä sekä suomen kielen ja kulttuurin oppimista.

Maahanmuuttajataustaisen lapsen suomen kielen kehitystä tuetaan kaikissa arjen vuorovaikutustilanteissa. Varhaiskasvatushenkilöstö ja toiset lapset toimivat kielen oppimisen malleina. Suomi toisena kielenä opetus (S2-opetus varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa)

sisällytetään päivittäiseen toimintaan lapsen tarpeiden ja paikallisten suunnitelmien mukaisesti. Suomen kielen oppimisen pohjana on lapsen äidinkieli, sen säilyminen ja kehittyminen.

Kuusamon kaupungin varhaiskasvatuksen tulosalueella on nimetty varhaiskasvatuksen ohjaaja, joka tukee eri kieli- ja kulttuuritaustaisia perheitä lasten varhaiskasvatuksen aloitusvaiheessa ja erilaisissa nivelvaiheissa, kuten esiopetukseen siirtymävaiheessa. Lasten ja perheiden kotoutumisen tukeminen yhteistyössä varhaiskasvatushenkilöstön kanssa kuuluu ohjaajan tehtävään. Moniammatillinen yhteistyö mm. lastenneuvolan ja sosiaalityön kanssa on tärkeää erityisesti kiintiöpakolaisten kotouttamisessa.

Kuusamon kaupungin varhaiskasvatus ja esiopetus ovat mukana Opetushallituksen Kehittämiskeskus Reimarin toiminnassa. Reimari toimii varhaiskasvatuksessa henkilöstön ja asiantuntijoiden tukena, jossa muun muassa pohditaan kansallisia toimintatapoja ja jaetaan osaamista. Näin Kuusamon kaupungin varhaiskasvatuksessa tehdään jatkuvaa arviointia ja kehittämistä eri kieli ja kulttuuritaustaisten lasten kotouttamisen osalta.

Perusopetus ja valmistava opetus

Perusopetuksessa maahanmuuttajaoppilas ilmoitetaan yleensä lähikoulun oppilaaksi. Esikoulupaikka voi olla muuallakin. Jos oppilas on opiskellut suomen kieltä vuosia, niin hänet sijoitetaan pääsääntöisesti yleisopetuksen luokalle. Hän opiskelee suomi toisena kielenä-oppiainetta äidinkielen sijaan. Jos oppilaalla ei ole suomen kielen taitoa tai se on vähäinen, niin hänet sijoitetaan valmistavalle luokalle.

Valmistava opetus

Kuusamon kaupungissa järjestetään maahanmuuttajataustaisille oppilaille valmistavaa opetusta erillisessä opetusryhmässä Nilon ja/tai Torangin koululla, mikäli maahanmuuttajan kielitaito ei ole riittävä perusopetuksen ryhmissä opiskelemiseen. Valmistavan opetuksen tavoitteena on antaa oppilaalle valmiudet siirtyä perusopetukseen ja samalla edistää oppilaan kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Koska ryhmässä oppijat ovat iältään, äidinkieleltään ja oppimistaustoiltaan erilaisia, opetus vaatii ikä- ja kehitysvaiheitten mukaista eriyttämistä ja pienryhmäopetusta.

Valmistavan opetuksen painopiste on suomi toisena kielenä- aineen opiskelussa. Oppilaita ohjataan myös muiden aineiden opiskelussa mahdollisuuksien mukaan. Oppilaiden oman äidinkielen opiskelua pyritään tukemaan valmistavan opetuksen aikana, jos siihen on resurssia ja löytyy osaava

henkilö. Tällä tavalla vahvistetaan oppilaan monikulttuurista identiteettiä. Valmistavan opetuksen aikana oppilas integroidaan perusopetuksen suomenkielisiin ryhmiin vähitellen taito- ja taideaineissa (käsityö, kuvataide, musiikki, liikunta ja kotitalous). Integroinnilla pyritään edistämään oppilaan kielitaidon kehittämistä, sosiaalisten suhteiden solmimista ja oppiaineen sisällön omaksumista. Valmistavan luokan opettaja yhdessä muiden asiantuntijoiden kanssa laatii oppilaalle oman oppimissuunnitelman.

Aikuisten perusopetus

Aikuisten perusopetus on suunnattu yli 17-vuotiaille maahanmuuttajille. Koulutuksessa ei ole yläikärajaa.

Aikuisten perusopetus koostuu kolmesta eri vaiheesta: lukutaitovaihe, alkuvaihe ja päättövaihe. **Lukutaitovaiheessa** tavoitteena on saavuttaa luku- ja kirjoitustaito sekä valmiudet jatkaa opiskelua perusopetuksen alkuvaiheessa. Aikaisempaa suomen kielen taitoa ei tarvita. Kesto on 1 lukuvuosi. **Alkuvaiheessa** vaatimuksena toimiva suomen kielen alkeiskielitaito (A1.3). Kesto on noin 1,5 lukuvuotta. **Päättövaiheessa** vaatimuksena on suomen kielen peruskielitaidon alkuvaihe (A2.1). Kesto on noin 1,5 lukuvuotta.

Kuusamossa on toteutettu vain kahden vuoden mittaista päättövaihetta. Kullekin opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma. Koulutukseen sisältyy opetussuunnitelman mukaiset oppiaineet, opinto-ohjausta ja työelämätaitoja. Aikuisten perusopetuksessa opiskelija voi saada suomalaisen peruskoulun päättötodistuksen ja hän voi hakea jatko-opintoihin, kun on suorittanut päättövaiheen.

Lukio ja ammatilliset opinnot

KAO Kuusamo on monialainen ammatillinen oppilaitos, jossa voi suorittaa ammatillisia tutkintoja päivä-, monimuoto- tai oppisopimuskoulutuksena. Myös verkko-opintomahdollisuudet laajenevat koko ajan. Laadimme jokaiselle opiskelijalle henkilökohtaisen suunnitelman tarvittavan osaamisen hankkimiseen ja opintotavoitteen saavuttamiseksi. Oppilaitoksemme vieressä sijaitsevassa Kuusamon lukiossa on mahdollisuus suorittaa myös lukio-opintoja ammatillisten opintojen rinnalla.

Ammatilliseen perustutkintokoulutukseen hakeudutaan yhteishaun tai jatkuvan haun kautta. Opiskelijaksi voidaan ottaa hakija, joka on suorittanut perusopetuksen oppimäärän tai sitä vastaavan aikaisemman oppimäärän, tai jolla muutoin katsotaan olevan riittävät edellytykset tavoitteena olevan osaamisen hankkimiseen tai tutkinnon suorittamiseen.

KAO Kuusamon monipuolisesta koulutustarjonnasta löytyy vaihtoehtoja niin nuorille kuin aikuisillekin. Tarjoamme ammatillisia tutkintoja seuraavilla aloilla:

- autoala
- sähkö- ja automaatioala
- rakennusala
- liiketoiminnan ala
- ravintola- ja catering-ala
- matkailuala
- sosiaali- ja terveysala
- logistiikan ala
- hius- ja kauneudenhoitoala

Muidenkin alojen koulutusta toteutetaan työelämän tarpeiden mukaisesti tai mahdollisesti oppisopimuksella opiskellen. Ammatillisen koulutuksen lisäksi toteutamme tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta (TUVA), uutuutena ns. selkokielen TUVA erityisesti niille, jotka haluavat parantaa suomen kielen taitoa sekä tietää suomalaisesta työelämästä että opiskelumahdollisuuksista. Mukavan ja rennon ilmapiirin oppilaitoksessamme opiskelee yli 400 nuorta ja aikuista pääasiassa Koillismaalta. Kauempaa tuleville oppivelvollisille opiskelijoillemme tarjoamme maksuttoman asumismahdollisuuden koulun viereisessä asuntolassamme.

Kuusamon **lukiossa** opiskellaan nuorille tarkoitettuja lukio-opintoja. Opinnot ovat päivälukio-opintoja eli opiskelu tapahtuu päiväsaikaan. Lukiokoulutus tuottaa opiskelijalle laaja-alaisen yleissivistyksen ja antaa valmiudet aloittaa opiskelu yliopistossa, ammattikorkeakoulussa ja lukion oppimäärään perustuvassa ammatillisessa koulutuksessa. Lukio-opintojen päätteeksi suoritetaan valtakunnallinen ylioppilastutkinto. Lukio-opetus on kurssimuotoista ja opetusta ei ole sidottu vuosiluokkiin.

Lukioon voivat hakea perusopetuksen oppimäärän tai vastaavan aiemman oppimäärän suorittaneet. Opiskelijaksi voidaan ottaa myös henkilö, jolla on muuten riittävät edellytykset suoriutua opinnoista. Nuorille tarkoitettuun lukiokoulutukseen haetaan sähköisen yhteishakujärjestelmän (opintopolku.fi) kautta, ja lukiot valitsevat opiskelijansa aikaisemman opintomenestyksen perusteella. Kuusamon lukioon lukuaineiden keskiarvoraja on 7,0. Erillistä kielikoetta ei järjestetä lukion opiskelijavalinnassa. Vieraskielisille opiskelijoille tarjotaan lukio-opintojen aikana suomi toisena kielenä- opintoja.

Koillis-Suomen Aikuiskoulutus

KSAK Oy, Koillis-Suomen Aikuiskoulutus järjestää toisen asteen ammatillista koulutusta, johon kuuluu myös oppisopimus ja työvoimakoulutus. Koulutuksia järjestetään alueen sekä asiakkaiden tarpeiden mukaisesti sekä koko- että osatutkintoina mm. seuraavissa tutkinnoissa:

- Luontoalan ammattitutkinto
- Puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan perustutkinto ja ammattitutkinto
- Liiketoiminnan ammattitutkinto
- Yrittäjän ammattitutkinto
- Lähiesimiestyön ammattitutkinto
- Kalatalouden ammattitutkinto

Koulutukseen hakeudutaan jatkuvan haun kautta ja tarkemmat hakuajat löytyvät organisaation nettisivuilta ksak.fi. Jokaisella opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma, johon kirjataan suoritettava tutkinto, osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen, osaamisen hankkiminen, ohjaus- ja tukitoimet sekä näyttöön liittyvät tiedot.

Tutkintotavoitteisen koulutuksen lisäksi järjestämme lyhytkoulutusta eri aloille mm. rakennus, puhtaus- ja kiinteistöala. Erilaiset ura- ja työnhakuvalmennukset ovat kiinteä osa toimintaamme. Niiden avulla asiakkaat saavat valmiuksia työelämään siirtymiseen. Henkilökohtaisena palveluna toteutetaan Koillismaan seutukunnan alueella työhönvalmennusta.

Organisaatiossa on monipuolista hanketoimintaa.

Ksakki ry

KSAK Oy:n lähipiirissä sopimussuhteisesti toimiva Ksakki ry hallinnoi Nuorten työpajaa, joka toimii oppilaitoksen kanssa samassa kiinteistössä. Nuorten työpaja auttaa kehittämään ammattitaitoa ja valmistaa kohti opiskelu- tai työpaikkaa. Toiminta pajalla on käytännönläheistä huomioiden jokaisen yksilölliset tavoitteet sekä osaamisen. Lisäksi Ksakki ry tarjoaa maahanmuuttajille mm. asumisohjausta, tarvittaessa tuettua asumista, ohjausta ja tukea viranomaispalveluihin sekä tukea opiskeluihin ja digitaitoihin.

Hankkeet

Oikeus sujuvaan opinpolkuun - sujuvat siirtymät valmistavasta opetuksesta yleisopetukseen -hanke (Valo-hanke) alkoi 1.10.2022 ja loppuu 31.7.2024.

Hankkeessa tuetaan maahanmuuttajien opiskelua, selvitetään maahanmuuttajien opetuksen haasteita ja kehitetään ratkaisuja näihin haasteisiin. Lisäksi hankkeessa tutkitaan ja testataan, millaiset työnkuvat voisivat tulevaisuudessa tukea maahanmuuttajien koulutusta parhaiten.

Hankkeen lopullisena tavoitteena on kehittää maahanmuuttajien opetusta siten, että kaikkien maahanmuuttajien opinpolku olisi mahdollisimman sujuva. Tämä helpottaa opetushenkilöstön toimintaa sekä luo maahanmuuttajille edellytykset jäädä Kuusamoon pysyvästi asumaan ja saada töitä.

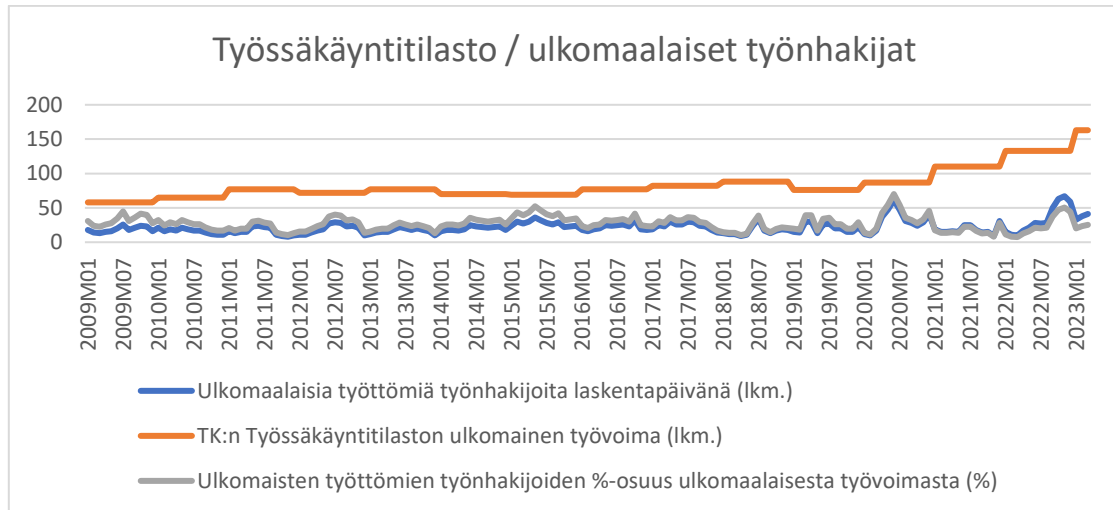
Vapaa sivistystyö ja kotoutumiskoulutukset

Kuusamo-opisto järjestää kotoutumis- ja kielikoulutusta. Opetus- ja kulttuuriministeriö on yhdessä vapaan sivistystyön oppilaitosten kanssa luonut uuden maahanmuuttajien ja pakolaisten koulutusmallin, joka hyödyntää vapaan sivistystyön koulutuksen joustavuutta ja monimuotoisuutta ja eri oppilaitosmuotojen ominaispiirteitä. Maahanmuuttajille tarkoitetun koulutuksen keskeisenä sisältönä ovat luku- ja kirjoitustaidon ja suomen/ruotsin kielen taidon opinnot ja muut kotoutumislain tavoitteiden mukaiset sisällöt. Opetus annetaan Kotoutumiskoulutuksen perusteet 2022 mukaisesti.

Kuusamo-opistossa yhteydessä toimii kolme vapaan sivistystyön oppilaitosmuotoa, jotka ovat kansalaisopisto, kesäyliopisto ja kansanopisto. Nämä kaikki voivat järjestää maahanmuuttajien ja pakolaisten suomen kielen ja kotoutumisen koulutusta vapaan sivistystyön opintoina. Aikuisille maahanmuuttajille voidaan järjestää kansanopisto-opetuksena lukuvuoden mittaisia kursseja, joissa opiskelu on kokopäivätoimista. Kansalaisopisto- ja kesäyliopisto-opintoina voidaan järjestää viikoittain kokoontuvia opintopiirejä ja intensiivikursseja.

Spring House Oy on valmennus- ja koulutusyrittäjä, joka on jo vuodesta 2002 alkaen ollut vaikuttava valtakunnallinen toimija työllisyys- ja henkilöstövalmennuspalveluiden tuottamisessa niin julkiselle kuin yksityiselle sektorille. Spring House Oy on järjestänyt aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksia vuodesta 2007. Kotoutumiskoulutusten lisäksi toteutetaan alkukartoituksia, orientaatiojaksoja sekä luku- ja kirjoitustaitoa vahvistavaa koulutusta. Maahanmuuttajille suunnattua työnhakuvalmennusta ja uravalmennusta toteutetaan vuosittain eri puolella Suomea. Kotoutumiskoulutusta Spring House Oy järjestää tällä hetkellä Pohjois-Pohjanmaan alueella Oulussa, Kuusamossa, Pudasjärvellä ja Utajärvellä.

Kuusamossa oli maaliskuun 2023 lopussa Työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilaston mukaan 163 ulkomaalaista työnhakijaa. Työttömiä työnhakijoita heistä oli 41 eli 25,2 % ulkomaisesta työvoimasta. Ulkomaisen työvoiman määrä on Kuusamossa lähes kaksinkertaistunut viimeisen kolmen vuoden aikana.

Työllisyyspalvelupiste Kieppi

Kieppi on kaikille avoin ja helposti lähestyttävä työllisyyspalvelupiste Kuusamon kaupungintalon ensimmäisessä kerroksessa. Kieppi tarjoaa monialaisia ja maksuttomia palveluja työllisyyden edistämiseksi koko Kuusamon alueella. Asiakkaalle on ilman ajanvarausta tarjolla monialaisen tiimin tukea ja apua työllistymiseen sekä tarvittaessa ohjausta muihin alueella saatavilla oleviin asiakkaan tarvitsemiin palveluihin.

Osana Kieppiä toimii myös Nuorten ohjaamo. Kuusamon Ohjaamo tarjoaa tietoa, tukea ja ohjausta alle 30-vuotiaille nuorille mm. työllistymiseen, kouluttautumiseen ja arjen hallintaan liittyvissä asioissa. Lisäksi Kiepiässä sijaitsee Kuusamon kaupungin tulevaisuustoimialan kansainväliset palvelut, jotka mm. tarjoavat tukea, neuvontaa ja ohjausta Kuusamoon eri syistä muuttaneille ulkomaalaisille kotoutumisen ja asettautumisen edistämiseksi.

Kansainvälinen rekrytointi

Kuusamossa on jo nyt usealla toimialalla haasteita osaavan työvoiman rekrytoinneissa. Alueen kehittymisen kannalta kansainvälisen työvoiman rekrytointi on tärkeää. Kansainvälisiä rekrytointeja edistetään lisäämällä työnantajien (kv)rekrytointi- sekä monimuotoiseen työyhteisöön liittyvää osaamista, osaaja- ja asukasmarkkinointia kehittämällä, tarjoamalla henkilökohtaista palvelua kansainvälisille työnhakija-asiakkaille sekä mahdollistamalla työnantajien ja työnhakijoiden

kohtaaminen. Kv-rekrytointien edistämiseksi hyödynnetään asettautumispalveluita sekä Maanpinnalla -kanavia. Kansainvälisten rekrytointien edistämistä toteuttavat yhteistyössä tulevaisuustoimialan työllisyys- ja kansainvälisyysyksikkö sekä Naturpoliksen aluemarkkinointi yhteistyössä teemaan liittyvien kehittämishankkeiden kanssa.

StartUp Refugees

Startup Refugees syntyi vuonna 2015 tilanteessa, jossa Suomeen saapui lyhyessä ajassa yli 32 000 turvapaikanhakijaa. Kahdeksassa vuodessa siitä on kasvanut yli 2000 toimijan verkosto, joka tukee turvapaikanhakijoita, pakolaisia ja muita maahanmuuttajia työllistymisessä, ammatillisten taitojen kehittämisessä ja yrittäjyydessä. Toiminta perustuu Match Made in Startup Refugees -alustalle kerättyihin osaamisprofiileihin, ja jo yli 8000 Suomeen muuttaneella on profiili alustalla.

Yrityksiä Startup Refugees tukee etsimällä ja esittelemällä sopivia työnhakijoita ja neuvomalla maahanmuuttajien perehdytyksessä. Työnhakijoita puolestaan koulutetaan suomalaisesta työelämästä. Palvelut ovat saatavilla usealla eri kielellä (mm. englanti, arabia, somali, ukraina, dari, ranska). Startup Refugeesin toiminta keskittyy pääkaupunkiseudulle sekä Oulun ja Rovaniemen seudulle, mutta se toimii valtakunnallisesti, ja useimmat palvelut ovat saatavilla myös verkon välityksellä. Pop up -palvelupisteiden toimintaa pienemmille paikkakunnille kehitetään jatkuvasti.

Work Force- hanke

Work Force -hanke edistää maahanmuuttajataustaisen työvoiman pääsyä työmarkkinoille sekä ammatillista ja alueellista liikkuvuutta Pohjois-Pohjanmaalla. Hankkeen toteuttaa Startup Refugees yhteistyössä Oulun, Kuusamon, Raahen ja Pudasjärven kaupunkien kanssa, ja sitä rahoittaa Euroopan sosiaalirahasto. Hankkeen kesto on 1.1.2023 – 30.6.2025.

Hankkeen ensisijaisena tavoitteena on

1. tukea maahanmuuttajien työllistymistä ja työperäistä liikkuvuutta Pohjois-Pohjanmaalla
2. kehittää saavutettava ja kustannustehokas toimintamalli maahanmuuttajien palvelemiseksi pienillä paikkakunnilla ja haja-asutusalueilla
3. parantaa yritysten osallisuutta ja osaamista maahanmuuttajien työllistämiseksi Pohjois-Pohjanmaalla.

Hankkeen ensisijaisina kohderyhminä ovat turvapaikanhakijat, pakolaiset ja tilapäistä suojelua saavat, kotoutumisajan päättövaiheessa olevat maahanmuuttajat ja maahanmuuttajat, joiden

kotoutumisajan päättymisestä on alle kaksi vuotta, sekä yritykset, jotka ovat halukkaita työllistämään maahanmuuttajia, kehittämään omaa osaamistaan heidän rekrytoimisessa tai muulla tavoin edistämään maahanmuuttajien työllisyyttä. Hankkeeseen voivat kuitenkin osallistua kaikki maahanmuuttajat, jotka tarvitsevat tukea työllistymiseen ja hyötyvät hankkeen tarjoamista palveluista.

Hanke tarjoaa ratkaisuja maahanmuuttajien työttömyyteen toiminta-alueellaan. Se vastaa työvoimapulaan ja työvoiman kohtaanto-ongelmiin sekä turvapaikanhakijoiden ja Ukrainasta sotaa paenneiden palvelun tarpeeseen. Hankkeessa tarjotaan työvoimapulasta kärsiville yrityksille tukea ja neuvoja maahanmuuttajaosaajien rekrytoinnissa ja koulutetaan yrityksiä maahanmuuttajien työllistymiseen liittyvissä asioissa.

Hyvinvointi ja osallisuus

Yhdistyksillä ja urheiluseuroilla on suuri rooli muualta muuttaneiden kotoutumisen edistämisessä. Kuusamossa on käynnissä Kuusamon harrastamisen malli, joka tarjoaa ilmaisia matalan kynnyksen harrastuksia eri ikäisille lapsille ja nuorille koulupäivien jälkeen.

Suomen Punaisen Ristin Kuusamon osasto järjestää matalan kynnyksen liikuntaa kerran viikossa. Lisäksi osasto järjestää kansainvälisen klubin kerran viikossa, joka on todella suosittu matalan kynnyksen kohtaamispaikka paikallisille ja Kuusamoon eri syistä muuttaneille henkilöille. Klubi tavoittaa henkilöitä noin 30-80 viikoittain.

Kv-palvelut ja Valo- hanke tiedottaa ja tarvittaessa saattaa asiakkaita maahantulon alkuvaiheessa erilaisiin vapaa-ajan toimintoihin. Tavoitteena on, että henkilöt löytäisivät mielekästä vapaa-ajan toimintaa. Mielekäs tekeminen ja uudet sosiaaliset suhteet ennaltaehkäisevät syrjäytymistä ja auttavat kielitaidon kehittämisessä ja kiinnittymisessä paikkakunnalle.

Liikuntapalvelut

Liikuntapalvelut tarjoavat kuntalaisille liikuntaneuvontaa. Liikuntaneuvonnan tavoitteena on asiakkaan liikuntaharrastuksen kartoittaminen, liikunnan terveysvaikutuksista kertominen, asiakkaalle sopivan liikuntamuodon ja määrän löytäminen ja opastus paikkakunnan liikuntaharrastusten pariin. Tarvittaessa asiakkaalle tarjotaan ohjattu tutustuminen Liikuntakeskuksen kuntosalitoimintaan ja uimahalliin. Tapaamiset ovat yksilö- tai ryhmätapaamisia.

Sosiaalitoimen, Askeleen tms. toimijan sosioekonomisesti heikossa asemassa olevien asiakkaiden on mahdollista saada edullinen sporttikortti eli kausikortti Liikuntakeskukseen. Sporttikortti sisältää liikuntaneuvonnan.

Liikuntatoimi jakaa sali- ja kenttävuorot Liikuntakeskukseen ja urheilukentälle sekä keskustan kouluille.

Nuorisotoimi

- Monikulttuurinen nuorisotyö on osa yhdenvertaisen nuorisotyön menetelmää. Sen keskeisiä periaatteita ovat nuorten tasavertaiset mahdollisuudet vaikuttaa omaa elämää koskeviin asioihin ja tunne yhteiskuntaan kuulumisesta. Monikulttuurisen nuorisotyön kautta edistetään nuorten yksilöllistä kasvua ja kehitystä, rasismiin vastaisuutta ja saadaan nuoria kohtaamaan ja ymmärtämään muita kulttuureja.
- Osallistetaan nuoria, ohjataan heitä arjen haasteissa, herätetään kriittiseen vaikuttamiseen ja toimivuuteen roolimalleina oman käytöksen kautta. Monikulttuurisessa nuorisotyössä maahanmuuttajille tarjotaan mahdollisuutta myös ymmärtää suomalaisuutta ja suomalaista kulttuuria.
- Perusajatuksena sitoudutaan toimimaan rasismia ja suvaitsemattomuutta vastaan.
- Palvelut soveltuvat myös maahanmuuttajille ja ovat kasvua ja kotoutumista tukevia.

Nuorisotyöllä ja nuorisotaloilla on tärkeä rooli paikkana, jossa maahanmuuttajataustaisten nuoret pääsevät tutustumaan toisiin nuoriin ja luomaan suhteita vapaassa, mutta samalla ohjatussa ja turvallisessa ympäristössä. Mahdollistetaan vuorovaikutteisia kokemuksia yhteisöön kuulumisesta. Työtä tehdään yksilö-, ryhmä- ja rakenteellisella tasolla. Nuorisopalvelujen toiminta on kaikille nuorille suunnattua riippumatta nuoren taustasta. Toimintaan osallistuminen perustuu vapaaehtoisuuteen.

- Edistetään eri ryhmien välisiä kanssakäymisiä ja hyviä etnisiä suhteita.
- Nuorten kotoutumista edistetään ja koko perheen kanssa työskentelemisen mahdollisuuksia kasvatetaan ottamalla mukaan nuorisotyössä hyväksi todettujen ja koettujen taide- ja osallisuuskasvatuksen menetelmiä (tapahtumat ja työmenetelmät). Samalla tuetaan maahanmuuttajien oman identiteetin, kielen ja kulttuurin vaalimista.
- Luodaan yhteistoimintaa paikallisten palveluntuottajien (kaupunki, hankkeet, yhdistykset, seurakunnat) kanssa, joka mahdollistaa vuorovaikutuksen maahanmuuttajien ja kantaväestön välillä sekä vahvistaa maahanmuuttajien osallisuutta ja aktiivista kansalaisuutta.

- Tarjotaan soittotiloja harrastetoimintaan Nuortentalo Winssillä
- Ohjaamme ja tuemme vapaa-ajan harrastusten pariin.
- Osallistumme myös paikallisen kotouttamisen kokonaisvaltaiseen kehittämiseen ja palveluiden rakentamiseen.
- Henkilökunnan kotouttamisosaamista ja monikulttuurisuusosaamista vahvistetaan tarpeen mukaan täydennyskoulutuksilla

Suomen Punainen Risti, Kuusamon osasto

Myös vapaaehtoisilla ja kolmannen sektorin toimijoilla on tärkeä kotouttava ja arkea tukeva rooli. Asiakkaan kokonaisvaltainen tukeminen ja eri elämän osa-alueiden kuntoon saaminen sekä uudessa arjessa rinnalla kulkeminen auttaa selviytymään muuttuneessa elämäntilanteessa. Kolmannen sektorin toiminta tukee asiakasta konkreettisesti arjessa. Punaisen Ristin ystävätoiminta ja arjen apu-toiminta kulkee rinnalla auttaen tutustumaan suomalaiseen kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä tuo sosiaalisia verkostoja suuremmiksi uudessa maassa.

Kuusamossa viikoittain auki oleva Punaisen Ristin kansainvälinen klubi kokoaa yhteen eri kulttuureista tulleita ja kohtaamiset auttavat maahanmuuttajia myös suomen kielen opettelussa konkreettisesti. Yhteisöllisyyttä tuetaan myös erilaisilla tapahtumilla. Maahanmuuttajat pääsevät matalalla kynnyksellä itse mukaan vapaaehtoistoimintaan esimerkiksi EA-ryhmään, ystävätoimintaan ja EU-ruoka-avun jakamiseen. Punaisen Ristin vapaaehtoiset ovat myös kiinteästi mukana tulovaiheessa, kun paikkakunnalle tulee kiintiöpakolaisia. Vapaaehtoiset keräävät lahjoituksina koteihin huonekaluja, astioita, vaatteita ja auttavat asuntojen valmiiksi laitossa.

Kumppanuustalo Nuotta

Kumppanuustalo Nuotassa tarjotaan kaikille koillismaalaisille yhdistystoimintaan ohjausta sekä monipuolisia vapaaehtoistehtäviä. Vapaaehtoistehtävät räätälöidään juuri vapaaehtoiselle sopivaksi, näin varmistetaan, että vapaaehtoistoimintaa voi tehdä, vaikka yhteistä kieltä ei vielä ole tai liikutaan apuvälineillä. Kumppanuustalo Nuotta on matalankynnyksen kohtaamispaikka, missä on turvallinen ympäristö opetella suomen kieltä, osallistua vapaaehtoistyöhön ja toimintoihin, vaikka kieliopinnot ovat vielä alkuvaiheessa. Hyödynnämme monipuolisesti teknologiaa ja yhteisen kielen puuttuminen ei ole este yhdessä toimimiselle.

Kumppanuustalo Nuotassa toimii lähes 120 yhdistystä sekä teemme yhteistyötä 21 eri yhteistyötahon kanssa. Laaja-alainen yhteistyöverkostomme antaa meille laajat mahdollisuudet vaikuttaa alueellamme toimivien yhdistysten ja asukkaiden hyvinvointiin. Tarjoamme yhdistyksille tilat veloituksetta. Lisäksi meillä toimii välinelainaamo, josta yhdistykset voivat lainata yhdistysten toimintoihin liittyviä tarvikkeita maksutta.

Kumppanuustalo Nuotassa on mahdollista osallistua Yhteinen lounas -toimintaan, jossa jaetaan maksutta kauppojen hävikkiruokaa sekä koulujen ylijäämäruokaa. Yhteisellä lounaalla on vapaaehtoisia useista eri maista ja mukaan toimintaan pääsee ottamalla yhteyttä Kumppanuustalo Nuottaan.

Koulutamme Kumppanuustalo Nuotassa vapaaehtoisia ulkoiluystäviä, joiden tarkoituksena on mahdollistaa ulkoilu niille henkilöille, jotka eivät uskalla tai pysty liikkumaan yksin. Ulkoiluystävätoimintaan voi päästä mukaan vapaaehtoisena ilman koulutustakin. Käymme yhdessä ulkoilemassa ryhmänä, jossa on aina mukana koulutettuja ulkoiluystäviä. Samalla tutustuu alueen ihmisiin sekä oppii suomen kieltä.

Nuotan pihalta löytyy yhteisöpuutarha, joka on kaikkien yhteinen puutarha. Yhteisöpuutarhassa kasvatamme yli kahtakymmentä eri lajiketta kasviksia, vihanneksia ja yrttejä. Olemme lisäksi istuttaneet kukkia ja pensaita pihan koristukseksi. Yhteisöpuutarhaa saa tulla hoitamaan ja kastelemaan koska vain ja sen antimista saa nauttia kaikki Nuotassa kävijät. Keväisin järjestämme pihatalkoot, jossa kunnostamme piha-alueen ja laitamme istutuslaatikot valmiiksi istutuskuntoon. Syksyisin kunnostamme puutarhan talvikuntoon yhdessä.

Vapaaehtoisille järjestämme kerran vuodessa kiitosjuhlan, eli vapaaehtoistoiminnan gaalan, jossa me koordinaattorit tarjoilemme pöytiin ja pidämme huolta vapaaehtoisistamme. Lisäksi meillä on vapaaehtoisille kaksi kertaa vuodessa virkistystoimintaa, joka liittyy yhteisöllisyyteen ja hyvinvointiin.

Yhdistyksissä on valtava hyvinvointipotentiaali ja Kuusamon kaupunki on tukenut yhdistysten toimintaa laaja-alaisesti. Täällä on yhteinen tahtotila luoda vetoa, saada uusia asukkaita sekä ylläpitää Koillismaan pitovoimaa. Mielekäs ja merkityksellinen tekeminen auttaa uusia kuusamolaisia juurtumaan paikkakunnalle.

Kansainvälisten palveluiden ohjaajat käyvät Kuusamoon muuttaneiden kanssa tutustumiskäynnin Kumppanuustalo Nuotassa maahantulon alkuvaiheessa.

Terveyspalvelut

Maahanmuuttajat eivät ole yksi yhtenäinen ryhmä, vaan terveyserot eri maahanmuuttajaryhmien välillä voivat olla hyvinkin suuria. Pakolaisina tai turvapaikanhakijoina maahan tulleet sekä heidän perheenjäsenensä ovat usein heikoimmassa asemassa.

Maahanmuuttajien hyvinvointiin ja terveyteen vaikuttavat monenlaiset tekijät, kuten lähtömaa, maahantuloikä, maahantulon syy, kuinka kauan on ollut maassa, oma kokemus terveydestä sekä

kulttuuriset asiat. Kulttuuriset käsitykset voivat vaikuttaa kokemukseen terveydentilasta, mikä on sairautta, miten sairauksia ehkäistään, hoidetaan ja mistä erilaiset oireet johtuvat. (THL)

Yksilön hyvinvointi taustasta riippumatta koostuu tasapainoisesta kokonaisuudesta; niin fyysisestä, psyykkisestä kuin sosiaalisestakin hyvinvoinnista. Asiakas itse määrittelee oman elämänsä asiantuntijana hyvinvointinsa ja työntekijä voi sitä tukea, mutta samalla kuitenkin ohjata lisää hyvinvointia tukevia asioita ja lisätukea asiakkaalle.

Maahanmuuttajan oikeus terveyspalveluihin riippuu hänen oleskelulupansa tyypistä. Mikäli henkilöllä on Suomessa vakituinen asuinkunta, on hänellä oikeus terveyspalveluihin kansalaisuudesta riippumatta. Mikäli henkilöllä on oleskelulupa Suomessa tai Kelan myöntämä sairausvakuutuskortti, hänellä on oikeus samoihin julkisen terveydenhuollon palveluihin, lääkekorvauksiin ja samoihin asiakasmaksuihin muiden suomalaisten kanssa. Mikäli EU-maan, ETA-maan tai Sveitsin kansalainen asuu tilapäisesti Suomessa, hänelle voidaan myöntää eurooppalainen sairaanhoitokortti. Tällöin hänellä on oikeus välttämättömään julkiseen terveydenhuoltoon, lääkekorvauksiin ja samoihin asiakasmaksuihin kuin suomalaisilla. Ilman oleskelulupaa olevat turvapaikanhakijat ovat oikeutettuja saamaan äitiys- ja lastenneuvolapalveluja, lasten suunterveydenhuollon palveluja sekä peruskouluikäisten oppilashuoltoa. Näistä vastaanottokäynneistä laskutetaan asiakkaan vastaanotokeskusta.

Kiireellinen sairaanhoito on taattava henkilön asuinpaikasta riippumatta.

Kun henkilöllä on oleskelulupa, hänellä on oikeus käyttää kuntalaisten asiakasmaksulla kaikkia julkisia terveydenhuollon palveluja samalla tavalla kuin kaikilla muilla Suomessa asuvilla. Kun pakolainen saa oleskeluluvan, hänet vakuutetaan Kelan päätöksellä Suomessa ja hän saa käyttöönsä Kela-kortin. Pakolaisilla on oikeus saada sairaanhoitokorvauksia Kelasta.

Terveyspalvelut kuuluvat kiintiöpakolaisille ja oleskeluluvan saaneille turvapaikanhakijoille, jotka ovat saaneet kuntapaikan Kuusamosta. Kaupungin kansainväliset palvelut ilmoittaa terveydenhoitajalle kuntapaikan saaneista henkilöistä. Myös muut maahanmuuttajakuntalaiset, ilman pakolaisstatusta ovat oikeutettuja alkuvaiheen maahanmuuttajan terveystarkastukseen. Maahanmuuttajien terveyspalveluihin sisältyvät terveydenhoitajan tekemä alkuvaiheen maahanmuuttajan terveystarkastus ja terveydenhoitajan vastaanotto. Tarvittaessa varataan aika lääkärin vastaanotolle ja akuutteihin terveysongelmiin annetaan hoitoa. Kiireelliset tapaukset hoidetaan Kuusamon terveyskeskuksen päivystyksessä.

Maahanmuuttajien terveydenhuollossa painotetaan myös ohjausta ja neuvontaa. Terveelliset elintavat, arjen hallinta ja sosiaalisten verkostojen tärkeys ovat useimmiten esiin nousevia teemoja, joihin ohjausta kaivataan. Lisäksi kotouttava työote on sitä, että kädestä pitäen opetellaan esimerkiksi ajanvarauksiin liittyviä asioita, painotetaan luottamusta ja salassapitovelvollisuutta, mikä ei aina ole maahanmuuttaja asiakkaalle itsestään selvyys. Terveydenhuollon toiminta on

maahanmuuttajille usein uudenlainen kokemus verrattuna lähtömaan terveydenhuoltoon ja sen tapaan toimia. Vastaanottoajoilla huomioidaan erityinen ohjaamisen tarve.

Terveystarkastuksen yhteydessä varataan aika suuhygienistille tai hammaslääkärille, jonka kautta asiakas pääsee kunnallisen hammashoidon piiriin. Tarvittaessa voidaan varata aika mm. fysioterapeutille, ravitsemusterapeutille tai psykiatriselle sairaanhoitajalle.

Maahanmuuttajan terveystarkastuksessa annetaan perustietoa ja ohjausta kaupungin terveystarpeista. Asiakkaalla on oikeus asioida terveydenhuollossa omalla äidinkielellään ja tulkkaus järjestetään ennalta sovittuihin vastaanottotilanteisiin. Asiakkaan tarpeen mukaan voidaan varata aika jatkokäynnille tai sopia kotikäynti koko perheen hyvinvoinnin tueksi. Vastaanottokäynneillä ja kotikäynneillä tulee huomioida se, että tulkkauksen käyttöön tulee varautua pidemmällä vastaanottoajoilla. Palvelun saatavuuden suhteen tulee huomioida asiakkaiden kielitaidon ja mahdollisesti myös lukutaidon puutteet. Esimerkiksi sähköiset ajanvarauspalvelut voivat olla haastavia, joten mahdollisuus kasvokkain asioimiseen tulisi huomioida.

Pakolaisstatuksella tulleet maahanmuuttajat ovat usein tulleet kriisialueilta, sodan keskeltä ja heidän ihmisoikeuksiaan on loukattu. Psykkisten oireiden arviointi ja oikea-aikainen hoitoonohjaus tapahtuu yhteistyössä psykiatrisen sairaanhoitajan ja psykiatrin kanssa. Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisista koostuva moniammatillinen verkosto on vahvasti mukana maahanmuuttajien palveluiden järjestelyissä yhdessä kotouttamispalveluiden kanssa. Verkostotyön merkitys kasvaa, kun hyvinvointialueen ja kunnan vastuualueet osuvat lomittain ja asiakkaan tarpeet ja etu tulee säilyttää keskiössä.

Sosiaalipalvelut

Sosiaalipalvelut järjestetään henkilön ja hänen perheensä palvelutarpeen perusteella. Perheiden ja aikuisten sosiaalipalvelut on organisoitu Kuusamossa Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella perhe- ja sosiaalipalveluiden sekä OYS psykiatrisen toimialueelle alueellisiin palveluihin palvelutehtävittäin (lapsiperheiden palvelut, työikäisten palvelut). Perheet, joissa on alaikäisiä lapsia, asioivat lapsiperheiden palveluissa. Aikuiset, joilla ei ole perheessä alaikäisiä lapsia, asioivat työikäisten palveluissa.

Kun sosiaalihuollon työntekijä on saanut tiedon sosiaalihuollon tarpeesta olevasta henkilöstä, työntekijä arvioi välittömästi henkilön kiireellisen avun tarpeen. Henkilöllä on oikeus saada palvelutarpeen arviointi, ellei sen tekeminen ole tarpeetonta esimerkiksi, kun tarve palvelulle on tilapäistä. Jos palvelutarpeen arviointi tehdään aikuiselle, työntekijä selvittää kyseisen henkilön hoidossa olevan lapsen tilanteen.

Palvelutarpeen arviointi on aloitettava viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä yhteydenotosta, jos kyseessä on erityistä tukea tarvitseva lapsi tai henkilö, joka saa vammaisetuksista annetun lain

mukaista ylintä hoitotukea. Arviointi on tehtävä loppuun viiveettä. Erityistä tukea tarvitsevan lapsen kohdalla määräaika on kolme kuukautta.

Palvelutarpeen arvioinnista vastaa palvelutarpeen arvioimisen kannalta tarkoituksenmukainen sosiaalihuollon ammattihenkilö, kuten sosiaalityöntekijä tai sosionomi/sosiaaliohjaaja. Hyvinvointialueella on harkintavaltaa sen suhteen, mikä on tehtävän edellyttämä tarkoituksenmukainen koulutus eri tilanteissa. Asiakkaan tarpeet vaikuttavat siihen, kuka on tehtävään soveltuva.

Erityistä tukea tarvitsevien lasten ja muiden erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden palvelutarpeen arvioinnin tekemisestä vastaa kuitenkin virkasuhteessa oleva sosiaalityöntekijä. Jos kyseessä on mahdollisesti lastensuojelun tarpeessa oleva lapsi, sosiaalityöntekijä arvioi lastensuojelun tarpeen lastensuojelulain mukaisesti.

Lisäksi on huolehdittava siitä, että käytettävissä on riittävästi myös muuta kuin sosiaalihuollon asiantuntemusta ja osaamista. Jos henkilön tarpeiden arviointi ja niihin vastaaminen edellyttävät muiden viranomaisten palveluja tai tukitoimia, on näiden tahojen osallistuttava pyynnöstä arvioinnin tekemiseen.

Sosiaaliohjaaja tekee yhteistyötä sosiaalityöntekijän kanssa. Tavoitteena on, että maahanmuuttajat kykenevät asioimaan sosiaalipalveluissa kotoutumisajan jälkeen kuten kantaväestö. Maahanmuuttajat ovat oikeutettuja sosiaalipalveluihin samoilla perusteilla kuin muutkin kuntalaiset. Poikkeuksena ovat turvapaikanhakijat, joiden prosessi on kesken. Heidän sosiaalipalvelunsa kuuluvat sen vastaanottokeskuksen sosiaalipalveluiden hoidettavaksi, missä he ovat kirjoilla. Ainoastaan kiireelliset asiat, kuten lastensuojelu kuuluu kuntien sosiaalipalveluiden hoidettavaksi.

Tarkemmin sosiaalipalveluista kerrotaan Sosiaalihuoltolaissa 1301/2014 sekä [Sosiaalihuoltolain soveltamisoppaassa](#) (STM Julkaisuja 2017:5).”

Kulttuuripalvelut

Kulttuuritoimi tarjoa asukkaille monenlaisia mahdollisuuksia tutustua suomalaiseen kulttuuriin.

- Kulttuuritoimi järjestää tapahtumia eri taiteen aloilta eri ikäryhmille: konsertit, teatteri, lastentapahtumat ja luontokuvafestivaalin esitykset

- Kuusamotalon Kaamos- ja Utugallerioiden näyttelyt ovat kaikille ilmaisia

Kuusamotalolla on myös elokuvateatteri, Kino Kuusamotalo

- Tapahtumien lisäksi Kuusamotalon tilat ovat vuokrattavissa erilaisiin kokoontumisiin ja koulutuksiin Lisätietoja saa osoitteesta www.kuusamo.fi/palvelut/kulttuuri

Kotiseutumuseossa on mahdollisuus tutustua Kuusamon historiaan ja kulttuuriin ja saada opastusta tarvittaessa myös englanninkielisenä

Kansainvälinen Matkailu- ja kulttuurikeskus Karhuntassu esittelee kattavasti Kuusamon historiaa, kulttuuria ja luontoa.

Paikkakunnan muusta kulttuuritarjonnasta löytyy lisäksi useita matalankynnyksen pääsymaksuttomia tilaisuuksia, mm. Taiteiden yö, joka tarjoaa myös esiintymismahdollisuuksia eri taiteenlajien harrastajille.

Lue lisää www.kuusamotalo.fi, www.karhuntassu.fi, www.kuusamonaturephoto.fi, www.kuusamo.fi

Asuminen

Kuusamoon muuttavat kiintiöpakolaiset asutetaan asuntojen saatavuuden mukaan Kuusamon taajama-alueelle. Kiintiöpakolaisten maahantulon alkuvaiheessa heille tarjotaan tiiviimpää asumisnohjausta. Alkuvaiheessa käydään läpi taloyhtiön säännöt, asumiseen ja siivoamiseen liittyvät asiat, jätteiden kierrätys sekä osana etuuksiin liittyvää infoa myös asumiseen liittyvät etuudet.

Kiintiöpakolaisille, joiden tulopäivä on tiedossa, varataan asunto perheen tai yksittäisen henkilön tarpeiden mukaisesti. Oleskeluluvan saaneille turvapaikanhakijoille ensimmäisen asunnon hankkii vastaanottokeskus yhdessä hakijan kanssa ennen kuntaan siirtymistä. Muiden maahanmuuttajien asunnonhakuprosessi on sama kuin kantaväestön. Jokainen maahanmuuttaja maksaa itse vuokransa samoin kuin kantaväestö. Heillä on myös kantaväestön kanssa samat oikeudet mm. Kelan myöntämään asumistukeen.

Tavoitteena on, että maahanmuuttaja selviytyy etuuksien hakemisesta ja asumiseen liittyvistä asioista mahdollisimman pian itsenäisesti. On kuitenkin selvää, että tuen tarpeet vaihtelevat ja toisinaan tukea ja ohjausta voidaan tarvita pidempäänkin.

Juuri maahan saapuneille pidetään erilaisia infoja ja ohjeistuksia asumiseen liittyen, esimerkiksi saunan, keittiökoneiden ja vessan käyttöön sekä siivoukseen. Ohjeistuksilla halutaan varmistaa, että asukkaat saavat asumiseen tarvittavat tiedot ja taidot heti alkuvaiheessa. Tiiviille asumisohjaukselle on tarve etenkin alkuvaiheessa. Taloyhtiön säännöt käydään läpi tulkin välityksellä sekä annetaan kirjallisena asiakkaan omalla kielellä. Uusille kiintiöpakolaisille kasataan kodin kansiot, joihin tulee materiaalia asiakkaiden omalla äidinkielellä ja kuvitettuna, jotta huomioimme myös luku- ja kirjoitustaidottomat asiakkaat.

Asuminen ympäri Kuusamo edistää hyviä väestösuhteita ja eri ryhmien keskinäistä vuorovaikutusta.

Hyvät väestösuhteet

Hyvät väestösuhteet perustuvat myönteisiin asenteisiin, toimivaan vuorovaikutukseen, turvallisuuden tunteeseen ja osallistumiseen yhteiskunnassa. Kaiken toiminnan suunnittelussa voidaan ottaa tavoitteeksi hyvien väestösuhteiden edistäminen. Keskeisiä muotoja ovat esimerkiksi asenteisiin vaikuttaminen, eri väestöryhmiin kuuluvien ihmisten turvallisuuden edistäminen sekä ryhmien vuorovaikutusta lisäävät ja parantavat toimenpiteet (Kotoutuminen.fi/hyvat-vaestosuhteet).

Paikallisessa tasolla ihmisten välistä vuorovaikutusta edistävät niin kunta, järjestöt kuin kansalaisyhteiskuntakin. Hyvien väestösuhteiden edellytyksenä on eriarvoisuutta luovien toimintatapojen tunnistaminen, purkaminen ja palveluiden sekä toiminnan aktiivinen kehittäminen niin, että ne soveltuvat kaikille. (kotoutuminen.fi/hyvat-vaestosuhteet).

Etnisten suhteiden neuvottelukunta on valtioneuvoston asettama asiantuntijaelin. Sillä on seitsemän alueellista neuvottelukuntaa. Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun alueilla toimii Pohjois-Suomen ETNO Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen asettamana ja koordinoimana. Pohjois-Suomen ETNO:n tehtävänä on edistää hyviä etnisiä suhteita ja yhdenvertaisuutta alueellisella ja paikallisella tasolla. Lisäksi neuvottelukunta tuo alueellista näkemystä valtakunnallisen ETNO:n toimintaan sekä tekee maahanmuuttajapolitiikkaa ja etnisen yhdenvertaisuuden asioita tunnetuksi alueellaan. Kuusamon kaupungilla on jäsenen ja varajäsenen paikka Pohjois-Suomen ETNO:ssa. Jäsenenä toimii Elina Kempainen ja varajäsenenä Konstantin Denisov.

Hyviä väestösuhteita Kuusamossa pyritään edistämään mm. viestinnällä, ajantasaista faktatietoa tarjoamalla, erilaisten yhteisten tapahtumien järjestämisellä sekä eri toimijoiden yhteistyön vahvistamisella. Kunnassa tulee tehdä aktiivisesti työtä sen eteen, että peruspalvelut soveltuvat kaikille. Hyvien väestösuhteiden edistäminen ei ole yhden toimijan tehtävä, vaan siihen osallistuu koko yhteisö.